

ΟΙ ΔΙΑΔΗΛΩΤΕΣ ΤΗΣ 20^{ης} ΜΑΡΤΙΟΥ 2004

Dr. Ιωσήφ Μποτετζάγιας
ΤΕΙ Ιονίων Νήσων
e-mail: iosif@teion.gr

Version2
Δεκέμβριος 2004

*Παρακαλώ μη χρησιμοποιήσετε τα δεδομένα που παρουσιάζονται
στο παρόν κείμενο χωρίς τη ρητή συγκατάθεση του συγγραφέα*

Εισαγωγή

Στις 20 Μαρτίου 2004, πραγματοποιήθηκαν στην Αθήνα δύο διαδηλώσεις κατά της κατοχής του Ιράκ από τα στρατεύματα εθνών υπό την αιγίδα των ΗΠΑ: μία που οργανώθηκε από το ΚΚΕ στα Προπύλαια, και μία που οργανώθηκε από τον ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟ, το Ελληνικό Κοινωνικό Φόρουμ κ.α. στην πλατεία Συντάγματος. Μία ερευνητική ομάδα με συντονιστές τον Dr. Ιωσήφ Μποτετζάγια, ΤΕΙ Ιονίων Νήσων, μοίρασε στους συμμετέχοντες της τελευταίας 400 ερωτηματολόγια (Δες Τμήμα Ι) με στόχο την καταγραφή των απόψεών τους. Επίσης, μικρότερου μεγέθους δειγματοληψίες έγιναν την ίδια μέρα στην Πάτρα και το Αγρίνιο, στις αντίστοιχες διαδηλώσεις, με συντονιστή των Αν. Καθηγητή Μωυσή Μπουντουρίδη, Πανεπιστήμιο Πατρών.

Δεν ακολουθήθηκε κάποια μέθοδος διασποράς των ερωτηματολογίων: οι ερευνητές –ξεκινώντας από τα άκρα της διαδήλωσης και συγκλίνοντας προς το κέντρο- απευθύνονταν σε όλους όσους έβρισκαν μπροστά τους, τους εξηγούσαν το σκοπό της έρευνας και τους προέτρεπαν να πάρουν ένα ερωτηματολόγιο. Σε περίπτωση αρχικής άρνησης, οι ερευνητές δεν επέμεναν. Επίσης, δεν κρατήθηκαν στατιστικά στοιχεία για τα ποσοστά άρνησης (το οποία όμως δεν ήταν υψηλά).

Συνολικά επεστράφησαν ταχυδρομικά 106 από τα 400 ερωτηματολόγια (ποσοστό ανταπόκρισης 26.5%). Στο Τμήμα ΙΙ παρουσιάζονται συνοπτικά ορισμένα από τα σημαντικότερα στατιστικά αποτελέσματα. Για περισσότερες πληροφορίες (ή για το πλήρες ερωτηματολόγιο) οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να επικοινωνήσουν με τον συγγραφέα.

Η παρούσα έρευνα αποτελεί συνέχεια αυτής που ανέλαβε η ερευνητική μας ομάδα κατά τη διάρκεια των κινητοποιήσεων για τη Σύνοδο Κορυφής της ΕΕ στη Θεσσαλονίκη (Ιούνιος 2003) .

Στο παρόν κείμενο παρουσιάζονται τα πρώτα αποτελέσματα από την έρευνα. Ο καθαρισμός των δεδομένων δεν έχει ολοκληρωθεί ακόμα γι' αυτό τα όποια στοιχεία ή ποσοστά πρέπει να αντιμετωπιστούν ως ενδεικτικά τάσεων και όχι ως ακριβής περιγραφή.

Τμήμα I – Αιτιολόγηση της έρευνας (όπως αναγραφόταν στην πρώτη σελίδα του ερωτηματολογίου)

**Διεθνής Έρευνα Παγκόσμιας Αντιπολεμικής Μέρας Δράσης
Επιστολική Έρευνα 20 Μαρτίου 2004**

Αγαπητέ Κύριε, Αγαπητή Κυρία,

Αρχικά θα θέλαμε να σας ευχαριστήσουμε που δεχθήκατε τον παρόντα φάκελο. Επίσης, θέλουμε να σας ευχαριστήσουμε εκ των προτέρων για τον χρόνο που θα διαθέσετε στη συμπλήρωση αυτού του ερωτηματολογίου. Όταν τελειώσετε, απλώς βάλτε το συμπληρωμένο ερωτηματολόγιο στο φάκελο και ρίξτε το σε έναν οποιοδήποτε ταχυδρομικό κουτί (ΔΕΝ ΧΡΕΙΑΖΕΤΑΙ γραμματόσημο, το ταχυδρομικό τέλος πληρώνεται από τον παραλήπτη). Παρακαλούμε, συμπληρώστε το ερωτηματολόγιο μόνος/-η σας. **Η ανωνυμία σας είναι σε κάθε περίπτωση εγγυημένη.**

Τα αποτελέσματα αυτής της έρευνας θα χρησιμοποιηθούν σε μια διεθνή συγκριτική μελέτη σχετικά με τα κίνητρα των ατόμων που συμμετέχουν σε διαδηλώσεις και διαμαρτυρίες. Ένα παρόμοιο ερωτηματολόγιο έχει ήδη διανεμηθεί σε άλλες διαδηλώσεις σε πολλές Ευρωπαϊκές χώρες: **ΔΕΝ υποστηρίζεται οικονομικά και ΔΕΝ μας έχει ανατεθεί από κάποιον κρατικό ή ιδιωτικό οργανισμό.**

Και πάλι σας ευχαριστούμε για τη συνεργασία.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Dr. Ιωσήφ Μποτετζάγιας &
Αν. Καθ. Μωσής Μπουντουριδης
Πανεπιστήμιο Πατρών
Ελλάδα

ΔΙΕΘΝΗΣ ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ

Prof. Dr. Stefaan Walgrave
University of Antwerp
B-2000 Antwerpen
Belgium

Τμήμα II – Τα αποτελέσματα για την Αθήνα

Δημογραφικά στοιχεία

Το δείγμα είναι σχεδόν απόλυτα μοιρασμένο μεταξύ ανδρών και γυναικών. 48.1% είχαν ηλικία κάτω των 30 (έτος γεννήσεως 174 και εντεύθεν) ενώ η συντριπτική πλειοψηφία ήταν από την Αθήνα (89.6%). Παρατηρήθηκαν, όμως, και περιπτώσεις ατόμων που ήρθαν/ταξίδεψαν στην Αθήνα από την επαρχία (π.χ. Θεσσαλονίκη, Ρέθυμνο, Λήμνος, Λέσβος, Πάτρα, Αρκαδία) και συμμετείχαν στη διαδήλωση. Εν γένει πάντως, το 79% χρειάστηκε να διανύσει μέχρι και 10 χλμ. για να συμμετάσχει στη διαδήλωση.

Όπως, αναμενόταν και από την ηλικιακή κατανομή, η μεγαλύτερη υπό-ομάδα είναι οι φοιτητές (29.2%) και δεύτερη οι υπάλληλοι γραφείου (ας σημειωθεί ότι συμμετείχαν και άνεργοι, συνταξιούχοι και στρατιώτες). Οι διαδηλωτές έχουν υψηλό μορφωτικό επίπεδο (56.6% πτυχίο Πανεπιστημίου, 8.5% Μάστερ, 2.8% Διδακτορικό) και απασχολούνται κυρίως στους τομείς ‘Υγεία/Εκπαίδευση/Ερευνα’ (20.8%) και στο ‘Δημόσιο Τομέα’ (13.2%). 54.7% δηλώνει ότι δεν ανήκει σε καμία θρησκεία.

Πολιτική

Περίπου 80% δηλώνουν ‘Μεγάλο’ και ‘Πολύ Μεγάλο’ ενδιαφέρον για την πολιτική. Ως σημαντικότερη επιρροή στη διαμόρφωση των πολιτικών τους πιστεύω ανέφεραν τους ‘Γονείς’ (32.1%) και τους ‘Φίλους’ (25.5%). Εν γένει οι απόψεις για τους πολιτικούς και τα πολιτικά κόμματα καθώς και το Κοινοβούλιο είναι πολύ αρνητικές. Επιπλέον, 64.5% είναι ‘Όχι πολύ’ και ‘Καθόλου’ ικανοποιημένη με τη δημοκρατία στην Ελλάδα. Οι διαδηλωτές αυτό-προσδιορίζονται ως Αριστεροί (περίπου 81% τοποθετούνται στις θέσεις από ‘0’ έως ‘3’ στην κλίμακα όπου το μηδέν συμβολίζει την Αριστερά και το δέκα την Δεξιά). 83% των διαδηλωτών ψήφισαν στις Βουλευτικές εκλογές της 7^{ης} Μαρτίου 2004: από αυτούς οι περισσότεροι ψήφισαν τον Συνασπισμό/ΣΥΡΙΖΑ (49%), την Αντικαπιταλιστική Συμμαχία (16%), το ΜΕΡΑ (6.6%), το ΠΑΣΟΚ, το ΚΚΕ (4.7% αμφότερα) και τη ΝΔ (1.9%)¹.

Κινηματική Δράση και το Κίνημα κατά της Παγκοσμιοποίησης

Οι συμμετέχοντες στη διαδήλωση της 20^{ης} Μαρτίου έχουν σημαντική προϊστορία δράσης: λιγότεροι από 4% διαδήλωναν για πρώτη φορά ενώ πάνω από 28% έχουν συμμετάσχει σε άνω των 20 διαδηλώσεων μέσα στα τελευταία πέντε χρόνια. Ως προς το είδος των προϊουσών κινητοποιήσεων, σημαντικότερες αναδεικνύονται οι διαδηλώσεις κατά του Πολέμου (91.5%), της Παγκοσμιοποίησης (68.9%) και του Ρατσισμού (57.5%). Σε συντριπτικό ποσοστό (96.2%) οι συμμετέχοντες συμφωνούν με το κίνημα κατά της Παγκοσμιοποίησης αλλά μόνο 51% ταυτίζονται ‘Πολύ’ έως ‘Πάρα Πολύ’ με αυτό. Μολοταύτα, 89.6% συμφωνούν ‘Πολύ’ έως ‘Πάρα Πολύ’ ότι η συμμετοχή στη συγκεκριμένη διαδήλωση ‘είναι άλλος ένας τρόπος να εκφράσω την αντίθεσή μου στην νέο-φιλελεύθερη παγκοσμιοποίηση’.

¹ Δεν υπήρχαν διαδηλωτές που να ψήφισαν το ΔΗΚΚΙ ή το ΛΑΟΣ. Ως προς το ΚΚΕ, ας σημειωθεί ότι κατά τη διάρκεια της έρευνας οργάνωσε δική του –ανεξάρτητη– συγκέντρωση στα Προπύλαια.

Ο πόλεμος στο Ιράκ

Το πιο σημαντικό μέσο ενημέρωσης των διαδηλωτών για την κατάσταση στο Ιράκ είναι οι εφημερίδες (41.5%) και η τηλεόραση (29.2%). Ο Πίνακας I συνοψίζει τις απόψεις των ερωτηθέντων για την κατάσταση στο Ιράκ

Πόσο πολύ συμφωνείτε ή διαφωνείτε με τις ακόλουθες προτάσεις; (ΜΙΑ ΑΠΑΝΤΗΣΗ ανά σειρά) (Αποτελέσματα επί τοις εκατό)

	<i>Συμφωνώ απόλυτα</i>	<i>Συμφωνώ</i>	<i>Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ</i>	<i>Διαφωνώ</i>	<i>Διαφωνώ απόλυτα</i>
Παρόλο που ο πόλεμος στο Ιράκ έγινε για λάθος λόγους, ο κόσμος είναι καλύτερος χωρίς τον Σαντάμ	0,9	18,9	43,4	21,7	12,3
Οι ΗΠΑ διεξάγουν σταυροφορία εναντίον του Ισλάμ	13,2	26,4	20,8	23,6	12,3
Ο πόλεμος στο Ιράκ αύξησε την απειλή της τρομοκρατίας αντί να την μειώσει	66,0	30,2	4,8	0,0	0,0
Οι ΗΠΑ ήθελαν να εισβάλουν στο Ιράκ για να διασφαλίσουν την παροχή πετρελαίου στη χώρα τους.	65,1	32,1	2,8	0,0	0,0
Το μέλλον του Ιράκ θα είναι καλύτερο χωρίς τον Σαντάμ	7,5	22,6	61,3	5,7	0,9

Ο δρόμος για τη διαδήλωση της 20^{ης} Μαρτίου

85% των διαδηλωτών της 20^{ης} Μαρτίου είχαν συμμετάσχει και στην πρώτη μεγάλη διαδήλωση κατά του πολέμου στο Ιράκ, στις 15 Φεβρουαρίου 2003. 32.1% έγιναν μάλιστα και μέλη (ή πήραν μέρος στις δραστηριότητες) κάποιας των οργανώσεων που διοργάνωσαν εκείνη την πρώτη διαδήλωση: οι πλέον 'σημαντικές' ή 'ωφελημένες' ομάδες ήταν το Ελληνικό Κοινωνικό Φόρουμ και η Συμμαχία Σταματήστε τον Πόλεμο. 57.5% των διαδηλωτών συμμετείχε στη διαδήλωση της 20^{ης} Μαρτίου με τους ίδιους ανθρώπους που είχε διαδηλώσει στις 15 Φεβρουαρίου 2003. Οι περισσότεροι είχαν αποφασίσει να συμμετάσχουν πάνω από ένα μήνα πριν τη διαδήλωση (41.5%) και το αποφάσισαν αμέσως μόλις το έμαθαν (66%). Τα πιο σημαντικά κανάλια ενημέρωσης για τη διαδήλωση ήταν η Ομάδα/Ένωση στην οποία ανήκαν (27.4%) και οι 'Οικογένεια/Φίλοι/Γνωστοί' (21.7%)

Η διαδήλωση

Μόνο το 34% των συμμετεχόντων είναι μέλος κάποιας από τις οργανώτριες ομάδες (αν και 42.5% γνωρίζει κάποιον που είναι μέλος). Η συμμετοχή ήταν γενικά ‘ομαδική’ –δυνατότητα πολλαπλών απαντήσεων-: με φίλους και γνωστούς (63.2%)με την ομάδα που είναι μέλη (34%), με συναδέλφους συμφοιτητές (26.4%) κ.ο.κ. Μόνο 10.4% συμμετέχουν μόνοι τους. Οι λόγοι συμμετοχής σε τέτοιου είδους κινητοποιήσεις παρουσιάζονται στον Πίνακα II:

Σημειώστε σε ποιο βαθμό συμφωνείτε με τις παρακάτω προτάσεις (ΜΙΑ ΑΠΑΝΤΗΣΗ ανά σειρά) (Αποτελέσματα επί τοις εκατό)

	Συμφωνώ απόλυτα	Συμφωνώ	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	Διαφωνώ	Διαφωνώ απόλυτα
Αυτές οι διαμαρτυρίες βοηθούν τον κόσμο να καταλάβει τα αιτήματά μας.	24,5	54,7	13,2	5,7	0,0
Οι πολιτικοί ηγέτες λαμβάνουν υπόψη αιτήματα που διατυπώνονται σε μεγάλες διαδηλώσεις όπως αυτή.	7,5	28,3	39,6	16,0	7,5
Τέτοιες διαμαρτυρίες δεν πετυχαίνουν και πολλά αλλά οφείλεις να αγωνιστείς γι' αυτό που πιστεύεις	20,8	32,1	17,9	17,9	8,7

Ως προς τους στόχους της

Παρακάτω σημειώνονται τέσσερις στόχοι της σημερινής διαδήλωσης. Μπορείτε να σημειώσετε πόσο σημαντικό θεωρείτε ΕΞΕΙΣ τον καθένα από αυτούς; (Σημειώστε ένα αριθμό από 1 (ο πλέον σημαντικός στόχος της διαδήλωσης) μέχρι 4 (ο λιγότερο σημαντικός στόχος της διαδήλωσης). Δύο στόχοι ΔΕΝ μπορούν να έχουν τον ίδιο αριθμό) (Αποτελέσματα επί τοις εκατό)

	1 ^{ος} Στόχος	2 ^{ος} Στόχος	3 ^{ος} Στόχος	4 ^{ος} Στόχος
Η κυβέρνησή μας πρέπει να βρει μια διπλωματική λύση για τη σύγκρουση στο Ιράκ	6,6	3,8	31,1	50,0
Η κυβέρνησή μας πρέπει να απαιτήσει να σταματήσει η κατοχή του Ιράκ και τα στρατεύματα των χωρών με επικεφαλής τις ΗΠΑ να αποχωρήσουν	43,4	30,2	12,3	7,5
Η κυβέρνησή μας δεν πρέπει σε καμία περίπτωση να υποστηρίξει οποιαδήποτε στρατιωτική δράση στη Μέση Ανατολή.	39,6	36,8	11,3	7,5
Η κυβέρνησή μας πρέπει να προσπαθήσει να βρεθεί διπλωματική λύση στην διένεξη Ισραηλινών και Παλαιστινίων.	7,5	23,6	36,8	25,5

Και την προοπτική επιτυχίας

Τι πιθανότητες δίνετε στη σημερινή διαδήλωση να πετύχει τους παραπάνω στόχους; (Κυκλώστε τον αριθμό που αντιστοιχεί.) (Αποτελέσματα επί τοις εκατό)

<i>Χαμηλή Πιθανότητα</i>							<i>Υψηλή Πιθανότητα</i>				Δεν ξέρω
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
8,5	13,2	10,4	14,2	11,3	13,2	4,7	2,8	1,9	0,0	0,9	17,9